

Göteborgs universitet

Statsvetenskapliga Institutionen

Medias påverkan på studenters syn på läraryrket.

En experimentell ansats.

Samhällskunskap

Examensarbete

15 Höskolepoäng

Höstterminen 2014

Antal ord: 8440

Författare:

Nils Göranson

Handledare:

Erik Vestin

Sammanfattning

Titel: Medias påverkan på studenters syn på läraryrket - En experimentell ansats.

Författare: Nils Göranson

Termin och år: Höstterminen 2014

Interdisciplinär

Institution: Statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet

Handledare: Erik Vestin

Nyckelord: Studenter, Deafness, Priming, läraryrket

Syfte: Analysera tidningars påverkan på attityden gentemot läraryrket hos studenter. Det har i tidningarna skrivits mycket om läraryrket under de senaste åren och det är relevant att veta om vad tidningarna skriver om läraryrket har någon påverkan på individers syn på läraryrket.

Frågeställning: Finns det något samband mellan vad media skriver om läraryrket och studenters syn på läraryrket? Är lärarstudenter mindre benägna att ta in negativ information om läraryrket från tidningar än andra studenter?

Metod: Ett kvantitativt experiment genomfördes med 201 studenter. En enkät delades ut med en negativ artikel till en experimentgrupp och samma enkät delades ut till en kontrollgrupp men denna enkät hade ingen artikel. Svaren från grupperna jämfördes för att utröna om experimentgruppen blev påverkad av artikeln.

Resultat: Inga signifikanta resultat fanns mellan grupperna oavsett om de genomfört experiment eller ej

Slutsats: Förhållandet om att media påverkar studenter i deras syn på läraryrket styrktes inte i detta experiment.

Innehåll

1. Introduktion.....	4
2. Problemformulering	6
2.1 Syfte	7
3. Teori och Tidigare forskning.	7
3.1 Tidigare forskning.....	7
3.2 Skäl till karriärsval.....	8
3.3 Medias påverkan på karriärsval	10
3.4 Mediateorier	11
4. Metod	12
4.1 Urval.....	13
4.2 Enkäten.....	13
4.3 Artikeln	15
4.4 Genomförande.....	15
4.4 Index.....	17
4.5 Utvalda frågor	17
4.6 Analysverktyg samt kriterier för slutsatsdragning.	17
5. Resultat.....	19
5.1 Index.....	19
5.2 Specifika frågor.....	24
5.3 Tidningsläsning.....	25
6. Diskussion.....	26
6.1 Betydelse för lärarprofessionen	27
6.2 Studiebegränsningar.....	27
7. Vidare forskning	30
8. Sammanfattning	31
8. Litteratur.....	32
9. Bilagor.....	34

1. Introduktion

Läraryrket ses som en av samhällets pelare, kompetenta lärare behövs för att ett land ska få tillgång till kvalificerad arbetskraft och därigenom få ett försprång på den globala marknaden. Men för att få kompetenta lärare bör läraryrket framstå som attraktivt för potentiella lärare. Det finns flertalet variabler som påverkar varför individer söker olika yrken. Det kan handla om lönen, arbetsförhållanden, vad andra anser om läraryrket som familj och vänner. Vad den allmänna synen på just det yrket är. Personer som väljer sin karriär tar in information från många källor.

En källa till information om läraryrket är tidningar som DN, Aftonbladet med mera. I dessa tidningar samt i media överlag har det funnits en trend av att beskriva skolan som en institution som är i förfall, det pågår enligt tidningarna en så kallad skolkris. För att sälja tidningar måste de ha säljande nyheter, kriser i alla dess former fångar blickfånget hos människor. Dessa kriser är en av anledningarna till att tidningarna säljer, det är sällan man läser nyheter som utgår ifrån positiva vinklar då det inte anses som intressant.

”Det är en närmast given sanning att en rapportering från en skolverksamhet som visade bilden av en hyfsat fungerande verksamhet med halvnöjda och vanliga lärare inte skulle vara speciellt medianpassat”¹.

Samtidigt får man inte glömma att dessa artiklar har sin grund i verkligheten. Detta blir problematiskt för skolan, det skrivs ofta om skolan i tidningarna och många anser sig veta vad som är rätt eller fel om skolan, om det enbart kommer fram negativa nyheter så anser sig många veta att skolan är i en kris. När man söker på ordet lärare på media retriever kommer det i DN upp över 1044 artiklar enbart 2013.

¹ Wiklund, Kristina, *Kunskapens fanbärare, den goda läraren som diskursiv konstruktion på en mediearena*, Örebro studies in education 17, Örebro Universitet. 2006, S205

I en ledare i DN ifrågasätter avsändaren själv vad konsekvenserna av mediernas rapportering av skolan kan bli

”...Men mot detta, att skolan är så tacksam att debattera, står insikten om vad hårda ideologiska strider i praktiken leder till. Decenniers kanonad av ifrågasättanden från både vänster och höger har försvagat skolan som institution. Massmediernas många rapporter om kris har också blivit en del av problemet. Vem vill mönstra på ett sjunkande skepp”².

Den frågan är väldigt relevant, vem vill påbörja en karriär inom ett yrke som dagligen baktalas i tidningarna? Ett annat av de problem skolan påstås ha är underkvalificerade lärare. I Dagens nyheter har det funnits artiklar som baserats på att det på vissa högskolor har varit möjligt att komma in på resultat från högskoleprovet som är väldigt låga. Detta innebär enligt DN att lärarna som utbildas idag inte besitter samma kunskaper som tidigare generationer av lärare.

”Bilden av genomsnittslärarstudenten som samhällsintresserad och allmänbildad verkar inte vara sann. När Uppsala universitet genomförde enkätstudier på ett 20-tal utbildningar visade det sig att andelen studenter som regelbundet läser dagstidningar är bland de lägsta på just lärarutbildningen”³.

Även om det är sant att man kan komma in på dessa högskolor med ett lågt högskoleprov innebär det inte att de som kommer in på låga betyg kommer att klara av lärarutbildningen. Över 50 % av de manliga lärarstudenterna som börjar studera till lärare hoppar senare av

² Osignerad ledare, *Läraren i huvudrollen*, *Dagens Nyheter*, 11 november 2014, Tillgänglig: <http://www.dn.se/ledare/huvudledare/lararen-i-huvudrollen/>, (hämtad 2014-12-10)

³ Örstadius, Kristofer, *Nästan vem som helst kan bli lärare*, *Dagens Nyheter*, 3 februari 2013, Tillgänglig: <http://www.dn.se/nyheter/sverige/nastan-vem-som-helst-kan-bli-larare>. (hämtad 2014-12-10)

lärarprogrammet⁴. Varför är inte vad den här studien vill fokusera på men en möjlig faktor kan vara att de låga intagningsbetygen gör att individer som har låga betyg börjar studera och senare avslutar studierna i förtid då förkunskaperna alternativt motivationen inte räcker till. Då spelar det ingen roll om den studenten kom in på ett lågt betyg, då den valde att inte fullfölja sin utbildning.

Detta innebär i det stora hela att artiklar som dessa inte säger så mycket om vilka lärare som faktiskt kommer ut till skolorna senare. Ändå tolkas den och andra artiklar som beskriver läraryrket i en negativ dager som verkligheten, fastän det är en återspeglning av en liten del av verkligheten som journalisten valt att göra. När artiklar som denna publiceras så borde läraryrket framstå som mindre intressant för de som är studiemotiverade och har de akademiska förutsättningarna för att klara av sina studier. Läraryrket förr i tiden ansågs som ett kall för individen, frågan är om detta kall för att bli lärare fortfarande är relevant idag eller finns det andra faktorer som påverkar mer vilka som väljer att bli lärare eller ej. Har medias negativa skrivelser en påverkan på individers val av läraryrket som karriär och är de själva en del av skapandet av det problem de beskriver, eller är det andra faktorer som spelar in mer i individers tankar om läraryrket?

2. Problemformulering

Bertilson har i sin doktorsavhandling valt att analysera vilka som söker till lärarprogrammet och varför från 70-talet och framåt, han har funnit ett tydligt mönster där de som idag väljer att bli lärare har allt lägre betyg och socioekonomisk bakgrund än tidigare generationer. Varför är enligt honom inte självklart, en potentiell variabel han nämner är medias påverkan men han lämnar frågan hängandes i luften ⁵

⁴ Bertilsson, Emil, *Lärarstudenterna, förändring i rekryteringen under perioden 1977-2007*, I Praktiske grunde, S19-42, Hexis forum for samfundsvidenskabelig forskning, 2009

⁵ Bertilsson, 2009

Det finns avhandlingar som tar upp medias negativa skrivelser om läraryrket och skolan överlag, dessa utgår ifrån en kvalitativ ansats med diskursanalysen som verktyg.⁶ Men det finns ett vakuum inom den akademiska världen gällande mediernas påverkan på vilka som ansöker till läraryrket utifrån en kvantitativ ansats. Den fråga den här studien fokuserar på är om media har någon påverkan eller ej på de som söker? Det är i mötet mellan media teorier och karriärsteorier med fokus på läraryrket som jag hoppas att ny kunskap ska tillföras med den här studien.

2.1 Syfte och frågeställning

Skälet till att den här studien är relevant att genomföra är att om man kan se att vad tidningarna skriver om läraryrket påverkar vad folk tänker om läraryrket, så kan man använda sig av tidningarna för att kunna vända tankarna kring den påstådda krisen de skriver om. Den här studien har för avsikt att fortsätta nysta i det här och därför vill jag ta reda på om tidningarna har någon påverkan på studenters yrkesval. För att avgränsa det här syftet utgår den ifrån följande frågeställning.

Finns det något samband mellan vad tidningar skriver om läraryrket och studenters syn på läraryrket?

Är lärarstudenter mindre benägna att ta in negativ information om läraryrket från tidningar än andra studenter?

3. Teori och Tidigare forskning.

3.1 Tidigare forskning

Det finns ett stort underlag av forskning som utgår ifrån medias påverkan på opinionsbildningen inom politiska frågor. Zaller har funnit stöd för att vad tidningarna skriver påverkar individer i deras tankar om hur väl politiska beslutsfattare genomför sitt arbete⁷. McCombs är inne på samma forskningsområde. Han för fram dagordningsteorin som menar att medierna genom sin

⁶ Eriksson, Kristina, *Konstruktionen av läraren i media. En studie av skoldebatten kring Zarembas artikelserie "hem till skolan" i Dagens nyheter.* Kand-uppsats. Uppsala universitet: Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier, 2012

⁷ Zaller, John, *The nature and origins of mass opinion*, Cambridge Univ. Press, Cambridge, 1992

filtrering av vilka nyheter som förs fram och inte förs fram, har en makt över vad människor kommer att prata om.⁸ Även inom svensk forskning har det här spårets utforskats av Asp⁹

Det område som inte varit intressant att specifikt se på är medias påverkan på lärare samt blivande lärare, det är ett utforskat område inom svensk forskning. Wiklunds doktorsavhandling tar upp hur DN porträtterar den ”goda läraren” med hjälp av diskursanalysen.¹⁰ Bertilsson analyserar vilka som blir lärare utifrån ett kvantitativt perspektiv¹¹ De båda ställer sig frågan om vad som påverkat att lärarens status har sjunkit, där media nämns som en potentiellt påverkande faktor för lärare men de gräver inte djupare än så.

3. 2 Skäl till karriärsval

Det finns flertalet teorier om varför människor väljer olika karriärsinriktningar. Inom sociologin har man funnit ett tydligt samband mellan föräldrars utbildningsnivå och valet av utbildning för deras barn. De vars föräldrar har högre utbildning från universitet och högskola söker in till utbildningar med höga intagningspoäng och högt söktryck.¹²

Sverker Lindblad använder sig av begreppet social snedrekrytering gällande rekryteringen till högre studier, han menar att individer från arbetarklassen är begränsade i sina möjligheter att söka in till högre utbildning även om det rent praktiskt inte finns några begränsningar, detta kan bero på att elever inte tror att de kommer att klara av studier på universitet och högskolor.¹³

Foskett och Brown forskar inom fältet karriärpsykologi, de för fram en teori om att det finns begränsningar vilka yrken en individ väljer att söka utifrån vad de benämner *Image*. Dess fulla förståelse blir inte helt korrekt när man översätter till svenska men jag väljer ändå att använda mig av den svenska versionen bilden. Bilden är individens uppfattning av hur världen är med

⁸ McCombs, Maxwell, *Makten över dagordningen – om medierna, politiken och opinionsbildningen*, Stockholm, SNS förlag, 2006

⁹ Asp, Kent, *Mäktiga massmedier – studier i politisk opinionsbildning*, Stockholm: Akademilitteratur, 1986

¹⁰ Wiklund, 2006

¹¹ Bertilsson, 2009

¹² Bertilsson, 2009

¹³ Eriksson, Robert & Jonsson, Jan O, *Sorteringen i skolan, studier av snedrekrytering och utbildningens konsekvenser*, Carlssons, 1994

speciellt fokus på arbetslivet. Denna bild påverkar vilken roll de anser sig ha i denna värld och hur de ska skapa sig själva en plats i denna värld. Den avgör vilka möjliga karriärvägar de anser sig kunna ta utifrån en uppfattning om vilka de själva är, vad de har för drömmar och vilken kapacitet de själva besitter. Denna bild skapas på många sätt under ens uppväxt men en av de största faktorerna är vad föräldrarna har för bild av världen, vad föräldrarna anser om olika yrkens status och vilket yrke de själva har.¹⁴

Det finns även andra faktorer som påverkar skapandet av bilden, det kan vara att man själv varit hos en läkare och därigenom bildat sig en uppfattning av hur läkaryrket är. Denna bild är sällan fullständig då man inte ser hela processen som ett arbete faktiskt innebär. Bagare kan framstå som ett roligt yrke där man får baka bröd och kakor, men individen inser kanske inte att många bagare ofta startar sin arbetsdag väldigt tidigt på morgonen. Varje yrke har sina för och nackdelar så bilden är sällan fullständig innan man själv börjat utöva ett yrke och därigenom får en full förståelse för yrket.

För att göra deras tanke om bilder mer överskådlig har de valt att dela in bilderna i tre olika fack, de är *contracted images* individens egen bild av ett yrke de sett utföras, *delegated images* bilder av ett yrke de fått ifrån föräldrar, till exempel advokaten är så opålitlig, läkaren verkar ha det så väl förspänt etc. Samt *derived images*, det är information man fått om ett yrke genom medias beskrivning av den, oftast med fokus på negativa förhållanden i tidningsartiklar eller nyhetsprogram.¹⁵

För att vidare bygga sin teori om människors val använder de sig av begreppet *deafness*, det utgår ifrån att när en individ väl är inställd på en viss karriär, kan information som är misskrediterande för yrket förbises av individen. Det kan vara att individen får reda på att löneutvecklingen är sämre än i andra yrken eller att jobbet är påfrestande mentalt som att en

¹⁴ Foskett, Nicholas H & Hemsley-Brown, Jane, *Invisibility, perceptions and image: mapping the career choice landscape*, Research in post-compulsory education, (1999) 4:233-248

¹⁵ Foskett, & Hemsley-Brown, 1999,

ambulansförare får jobba väldigt långa arbetspass. Men när den väl är inställd på sitt val så är den döv för det negativa.¹⁶

3.3 Medias påverkan på karriärsval

För att finna studier som explicit nämner media som en påverkande faktor får man blicka ut över den internationella arenan. I Australien har de valt att analysera avgörande moment för individers karriärsval utifrån en kvantitativ analys. I enkäter gjorda med 651 universitetsstudenter om varför de valt att läsa den utbildning de gör och vad som påverkat dem i deras val mest nämns föräldrar och tidigare lärare som de två största påverkande faktorerna, men även media nämns i den här studien som en starkt bidragande orsak till deras val.¹⁷

En annan studie, även den gjord i Australien, av Watt och Richardson har valt att specifikt fokusera på vad som motiverar individer till att välja läraryrket. De har gjort enkäter baserade på motivationslitteratur och valt att fråga 678 lärarstudenter varför de vill bli lärare. En av frågorna de speciellt ville se på var medias påverkan på lärarstudenternas val ”In view of the mass medias portrayal of teaching as an undesirable career choice, we also developed a social dissuasion construct that asked about the extent to which others had dissuaded individuals from a teaching career.” I analysen besvarar de dock inte om media hade någon påverkan eller ej.¹⁸

Foskett och Hemsley - Brown är intressant för den min studie för att de kopplar in medias påverkan i sin teoribildning. Tankarna om jobbmaknaden är inte enbart en återspeglning av verkligheten. Istället gör de sig en bild av verkligheten utifrån tillgänglig information. Tidningar och media i form av tv är enligt dem en viktig del av bildskapandet hos individen.¹⁹

¹⁶ Foskett, & Hemsley-Brown, 1999,

¹⁷ Bright, Jim E.H. Pryor, Robert. Wilkenfield, Sharon. Earl, Joanna. *The role of social context and serendipitous events in career decision making*. International Journal for Educational and vocational guidance, (2005) 5:19-36

¹⁸ Watt, Helen & Richardson, Paul W, *Motivational factors influencing teaching as a career choice: development and validation of the FIT-choice scale*. Journal of Experimental Education, (2007) 75 3:167-202

¹⁹ Foskett & Hemsley-Brown, 1999

3.4 Mediateorier

3.4.1 Priming och mediapriming

Priming är ett psykologiskt begrepp som innebär att en person undermedvetet känner igen vissa ord snabbare om ett annat ord som man associerar med det använts innan. ²⁰Ett exempel kan vara att en person som många gånger sett Star wars filmerna som ser ordet dödsstjärnan kommer att associera det ordet med exempelvis Darth Vader.

Teorier om mediapriming utgår ifrån priming och applicerar det här tankesättet på media, enligt denna teoribildning så kan media påverka ens associationsbanor, om man läser mycket negativt om poliser i media så kommer ens referensram om poliser att ha förändrats kortsiktigt åt det negativa hållet.²¹ Middleton och Hart argumenterar emot de tidigare resultat som funnit signifikanta resultat av mediapriming. Enligt dem kan man inte förutsäga orsak och verkan av priming då de experiment som utförts innan enbart mätt svaren efter att experimenten genomförts. För att verifiera om effekterna verkligen finns gjorde de en studie där Amerikanska medborgares attityd gentemot presidenten mättes före och efter att de delgivits information om mindre sakpolitiska förändringar. I motsats till deras hypotes fann de att mediaprimings effekter var signifikanta.²²

3.4.2 Dagordningsteori

Tidningar har en makt i samhällsfären, genom att välja att specifikt belysa vissa områden som viktiga kommer det att bli dessa ämnen som tas upp i samhällsdebatten. Det är inte säkert att vad tidningarna tar upp kommer att förändra individens syn på en fråga men genom att tidningarna skriver om ämnet kommer en individ att börja reflektera om det samt prata om det. ²³ Tar

²⁰ Chandler, Daniel & Munday, Rod, *A dictionary of media and communication*, 1 ed., Oxford University Press, Oxford, 2011

²¹ Chandler, Daniel & Munday, Rod, 2011

²² Middleton, Joel A & Hart, Austin, Priming under fire: reverse causality and the classic media priming hypothesis, *The journal of politics*, vol 76, no 2 (2014), s581-592

²³ McCombs, Maxwell, 2006

tidningarna upp att det finns en nedåtgående betygstrend i skolan, att lärare har ett tufft yrke etcetera så är det de samtalsämnen som kommer att diskuteras på kafferasten på jobbet, hemma vid köksbordet mm.

4. Metod

Mitt intresseområde var media och dess påverkansformer, mina två frågeställningar var *finns det något samband mellan vad media skriver om läraryrket och studenters syn på läraryrket samt är lärarstudenter mindre benägna att ta in negativ information om läraryrket från tidningar än andra studenter*. För att försöka utröna om media hade någon påverkan på individers tankar om läraryrket utformade jag ett experiment. Det gick ut på att en individ fick genomföra en enkät efter att den läst en negativ tidningsartikel om läraryrket. För att göra experimentet autentiskt användes en färdig tidningsartikel. Det experimentet ville se var om artikeln påverkade studenterna när de sedan gjorde en efterföljande enkät om läraryrket.

Min hypotes var att studenter som läst den negativa artikeln kommer att vara mer negativt inställda till läraryrket. Artikeln skulle fungera som en priming²⁴, när studenterna besvarade enkäten och associera frågorna med det negativa de läst i artikeln. För att kontrollera för om den negativa artikeln har en effekt eller ej fick en grupp enbart göra enkäten utan att ha läst artikeln innan. Man ska vara medveten om att experiment har en osäkerhet hängandes över sig och inse att det inte finns något experiment som är helt tillförlitligt, det finns alltid en brist i form av antalet deltagare, tiden man har att förbereda sig med mera²⁵

Det tidigare nämnda begreppet Deafness testades i den här studien.²⁶ Då artikeln handlade om läraryrket och studien genomfördes på lärarstudenter fanns det en risk för att effekten av de negativa artiklarna skulle uppvägas av lärarstudenternas ovilja att ta in ny information som kan vara negativ för dem. För att se om det här sambandet stämmer fick studenter som har en annan inriktning än läraryrket genomföra samma experiment. Om man såg att de blev mer påverkade

²⁴ Chandler, Daniel & Munday, Rod, 2011

²⁵ Esaisson, Peter. Giljam, Mikael. Oscarsson, Henrik. Wängnerud, Lena. *Metodpraktikan, Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Norstedts Juridik. 2007.

²⁶ Foskett. Hemsley-Brown. 1999.

av de negativa artiklarna än lärarstudenterna borde detta vara en indikation på att deafness som fenomen existerar. Detta innebar att det var sammanlagt 4 olika kontrollgrupper i studien.

Generaliserbarheten i studien kommer att gälla yngre studenter främst om man utgår ifrån statistik om lärarstudenters genomsnittsålder. Man kan självklart ändra karriär i ett senare skeende av livet men medelåldern hos lärarstudenter är 28 år.²⁷

4.1 Urval

Urvalet bestod av två olika grupper, studenter som gick något program på lärarlinjen samt studenter som inte gick på lärarprogrammet. Skälet till att andra studenter förutom lärarstudenter användes för studien var för att det skulle kunna vara så att de är påverkade av det tidigare nämnda begreppet Deafness. Genom att jämföra med en grupp av studenter som borde vara neutrala inför läraryrket kan man försöka se om Deafness fungerar i praktiken.²⁸ 205 enkäter delades ut och sammanlagt genomförde 201 studenter enkäten helt. Det blev ett bortfall på 4 studenter som inte genomfört enkäten helt då de inte fyllt i kön, program etc. Av de 201 som genomförde enkäten var 137 kvinnor och 61 var män, 3 personer kryssade för annat. 103 var lärarstudenter (medelålder = 22.99 standardavvikelse = 3,185) av dessa var 38 män, 62 kvinnor och 3 personer definierade sig som annat. De resterande 98 var studenter som studerade på andra program (medelålder = 23.82 standardavvikelse = 3,205) av dessa var 23 män och 75 kvinnor.

4.2 Enkäten

Enkäten bestod av frågor tagna från en studie gjord i Irland på människors synpunkter på lärare. Det var en studie som beställdes av The teaching council, en Irländsk offentlig myndighet som arbetar för att höja statusen för läraryrket på Irland. Studien utfördes av iReach som är ett

²⁷ Bertilsson. 2009.

²⁸ Foskett, Hemsley-Brown. 2009.

marknadsundersökningsföretag och den var webbaserad.²⁹ Att använda sig av tidigare studiers enkäter samt frågor är ett sätt för att garantera reliabilitet samt validitet för enkäten.³⁰

Frågorna i enkäten översattes till Svenska och av 19 frågor ur den enkäten valdes 8 ut, jag tillförde en egen fråga så att det sammanlagt blev 9 frågor. Många av frågorna från studien var av karaktären hur lärares moral är, målet med min studie var inte att mäta vad studenter tycker om lärares karaktär utan istället vilken syn de har på läraryrket. Frågor som ströks var av karaktären "Lärare agerar med ärlighet och integritet i alla aspekter av sitt arbete". "Lärare bryr sig för lite om elevers känslor och rättigheter". På grund av frågor som dessa valde jag att inte kopiera hela enkäten utan valde ut frågor som mer beskrev hur det är att vara lärare. De frågor som valdes ut var: Lärare gör mycket jobb utanför sin arbetstid (Rättar prov, förbereder lektioner, etc.), Lärare spelar en viktig roll i vårt samhälle. För den fullständiga enkäten se rubrik 9 Bilagor. Frågan som tillfördes var "majoriteten av lärare trivs med sitt yrke".

Frågorna graderades utifrån en Likertskala från 1-7. I första delen av enkäten så var 1 Håller med fullständigt och 7 var håller inte med alls. För att se om de som genomförde enkäten bara gick igenom frågorna eller om de var uppmärksamma vände jag på ordningen på halva enkäten så att 7 blev håller med fullständigt och 1 blev håller inte med alls. I slutet av enkäten ställdes frågor om kön, ålder, vilket program de gick, frågor om föräldrars utbildningsnivå, om någon av föräldrarna var lärare, individens konsumtion av tidningar, hur ofta de läser tidningen samt vilka tidningar de läser. Detta för att kunna urskönja om det var andra variabler som påverkade mer än själva stimuli i experimentet. Jag använde mig av metodpraktikan för tips om hur man bäst utformar en enkät med tanke på användarvänlighet samt för att få till en enkät som hade en tilltalande estetisk aspekt.³¹

²⁹The teaching council, *evaluation of public attitudes to the teaching profession*, <http://www.teachingcouncil.ie/fileupload/Research/Commissioned%20Research/surveyresults23feb201074787583.pdf> (hämtad 2014/11/20)

³⁰ Esaiasson et al. 2007.

³¹ Esaiasson et al, 2007

4.3 Artikeln

Som stimuli för experimentet använde jag mig av en färdig artikel från sydsvenskan om situationen på en skola i Lund som framställde läraryrket i en negativ dager se bilaga.³² Jag använde mig av media retriever och läste igenom flertalet artiklar tills jag fann en som inte var för lång att läsa samt inte kändes politiskt vinklad på något sätt då det skulle kunna påverka individer som tydligt tillhörde någon politisk inriktning. Jag tog bort den svarsrutan till höger i artikeln där skolchefen gav svar gällande miljön på den skolan. Dels för att det inte skulle ta för lång tid att läsa artikeln samt att det tog bort lite av den negativa vinklingen som huvudartikeln gav.

4.4 Genomförande

Jag genomförde en första provenkät med 20 studenter från lärarprogrammet, detta för att se om det var några oklarheter med enkäten eller frågorna. Efter att ha gjort denna första enkät valde jag att göra om vissa delar av enkäten som att tillföra ålder på studenterna för att ha fler variabler att kontrollera för. Även små slarvfel som jag inte uppmärksammat tidigare rättades till. Jag delade första gången ut enkäterna slumpmässigt där det fanns både enkäter med artikel samt de utan i samma hög. Jag kom fram till att detta tillvägagångssätt inte riktigt fungerade då det blev väldigt tydligt att det var ett experiment som genomfördes.

Då det krävs ett stort antal deltagare för att man ska kunna urskönja en statistisk signifikans valde jag att dela ut enkäten i miljöer där det fanns många studenter, man bör ha minst 40 st i varje kontrollgrupp för att kunna göra en analys.³³ Innan jag delade ut enkäterna frågade jag vilket program de läste för att undvika att det blev fler lärarstudenter än andra studenter samt vice versa i varje grupp. Jag delade ut enkäterna på statsvetenskapliga institutionen samt på pedagogerna på Göteborgs universitet. Jag gick fram till individerna och frågade om de ville

³² Aggrell, Alexander *Personalen i kris på Östratornsskolan*, Sydsvenskan, 10 december 2014, Tillgänglig: <http://www.sydsvenskan.se/lund/personalen-i-kris-pa-ostratornsskolan/> (hämtad 2014/12/13)

³³ Esaiasson et al, 2007

genomföra en enkät och gav ingen information om att de deltog i ett experiment för att minimera risken för övertänk från studenternas sidor. Min mailadress lämnades i enkäten om det fanns frågor gällande enkäten.

När man genomför ett experiment är det viktigt att undvika att det finns andra faktorer som är den påverkande variabeln. När det kommer till experimentella studier brukar man oftast få ta de grupper som finns lättillgängliga. I vanliga undersökningar brukar det här vara problematiskt men i experimentella studier vill man oftast testa sin hypotes på specifika grupper vilket gör att det inte blir ett problem. I den här studien är det studenters syn på läraryrket som testades och då var det snarare positivt att det fanns en stor grupp individer lättillgängligt.

Bland lärarstudenter finns det en högre ratio kvinnliga studenter än män i de lägre åldrarna.³⁴ För att försöka eliminera kön som en möjlig faktor som påverkade experimentet valde jag att dela ut enkäterna på socialhögskolan som delar lokaler med statsvetenskapliga institutionen. Ration kvinnor mot män är likt lärarprogrammet större för kvinnor på socialt inriktade utbildningar³⁵ För att kunna garantera en intern validitet i sin studie bör slumpen vara en styrande faktor när man väljer vem som kommer att få ett stimuli och vem som inte kommer att få det. I fokusgruppen användes slumpen helt när enkäterna delades ut. Detta blev problematiskt då det var uppenbart att det var ett experiment som genomfördes under testningen, enkäter med artikel samt enkäterna med artikel låg i samma hög och personer som satt jämte varandra när de gjorde enkäten ifrågasatte varför de fått en artikel utan enkät när deras bordsgranne fått en med. När den färdiga enkäten delades ut hade jag istället valt att dela in enkäten i varsin hög, när jag gick fram till grupper med individer fick alla en enkät från samma hög vid bordet. Jag bestämde inte innan jag delade ut enkäterna vilken grupp som skulle få enkät eller ej.

³⁴ Bertilsson, 2009.

³⁵ Nilsson, R. & Nordahl, L. *Varför söker män till socionomutbildningen? En undersökning vid Malmö högskola utifrån kulturellt kapital och hegemonisk maskulinitet*, Kandidatuppsats, Malmö Högskola: Hälsa och samhälle, enheten för socialt arbete, 2006

4.4 Index

För att se om experimentet hade någon effekt så använde sig studien av ett index. Indexet var den sammanslagna siffran av svaren på de nio frågorna där ett låg tal indikerade att man var negativt inställd till läraryrket och ett högt tal indikerade att man var positivt inställd. Den högsta möjliga siffran man kunde få var 63 vilket indikerade att man var positivt inställd till läraryrket och den lägsta siffran var 9 vilket indikerade att man var negativt inställd till läraryrket. På den första sidan i enkäten graderades frågorna från ett till sju där ett var att man höll med fullständigt och sju att man inte höll med alls. För få att fram en slutsiffra på om personen var negativt eller positivt inställd fick jag byta plats på siffrorna på första sidan. Som exempel var fråga ett i enkäten *"Lärare spelar en viktig roll i vårt samhälle."* Kryssade individen för ett innebar det att man höll med fullständigt. För att kunna räkna ut individens attityd fick jag då räkna den personens svar som en sju. På andra sidan i enkäten var frågeordningen vänd så då behövdes inte personens svar ändras om för att räknas som ett positivt svar, som exempel kan man se fråga nio som var *"Majoriteten av lärare trivs med sitt yrke"* om personen kryssade för sju indikerade det att man höll med fullständigt och en sju var även den siffran som användes i den personens samlade summa.

4.5 Utvalda frågor

För att i detalj kunna analysera om det fanns skillnader som indexet förbisåg i resultatdelen valde jag även att genomföra analyser på 3 separata frågor från enkäten. De frågor som användes var 1. Lärare spelar en viktig roll i vårt samhälle 2. Lärare gör mycket jobb utanför sin arbetstid (rättar prov, förbereder lektioner etc.) 3. Lärare har ett svårt arbete att utföra. Samma procedur genomfördes på fråga 1 samt 2 dvs att när jag förde in enkätsvaren i SPSS så fick jag vända på ordningen för att svaren skulle utgå ifrån samma ordning som i indexet.

4.6 Analysverktyg samt kriterier för slutsatsdragning.

Då jag valt att använda mig av en kvantitativ metod har jag för att kunna analysera resultatet använt mig av IBM SPSS 21. För att genomföra analyserna använde jag mig av ANOVA för att kunna se om det fanns några skillnader mellan de 4 grupperna i indexet samt i de andra separata

frågorna. För att kunna avgöra om experimentet har en effekt utgick jag från att de grupper som gjorde experimentet borde differentiera i svaren från de som enbart gjorde enkäten. De grupper som gjort experimentet borde ha en överlag lägre siffra i indexet än de som inte gjort det för att påvisa att artikeln påverkat dem i deras efterföljande svar. För att se om det fanns några skillnader använde jag mig av nyckeltalen F och p i resultatdelen och de redovisas som följande ($F(1,101) = .315, p = .576$). Det här är ett slumpmässigt valt tal. För att se att det finns ett statistiskt signifikant samband bör F värdet överstiga 3 och p vara under .05 för att indikera ett samband. I exemplet ovan är F 1,101 och p .576 vilket innebär att det inte är ett signifikant samband.

5. Resultat

5.1 Index

Tabell 1. Medelvärden (och standardavvikelse) i index för kön, experiment och neutral grupp, om man läser tidningen, om man har föräldra som är lärare samt om ens föräldrar har någon form av högre utbildning.

Indexnivåer		Lärarstudenter	Andra studenter	Totalt
Män	M	41.42	41.22	41.34
	SD	6.57	4.17	5.74
Kvinnor	M	41.97	41.17	41.53
	SD	5.63	4.28	4.93
Experiment	M	41.53	41.76	41.63
	SD	5.84	4.01	5.08
Neutral grupp	M	42.19	40.70	41.41
	SD	6.09	4.38	5.29

Läser tidningen

Aldrig	M	41	43	41.50
	SD	2.65		2.38
Ibland	M	45.83	44.20	45.10
	SD	2.32	5.07	3.70
Ofta	M	41.08	39.50	40.58
	SD	6.70	4.25	6.04
Alltid	M	41.98	41.36	41.63
	SD	5.66	4.09	4.

Föräldrar med lärarutbildning.

Ingen	M	42.11	41.41	41.76
	SD	6.35	4.37	5.45
En förälder	M	41.24	40.45	40.84
	SD	4.56	3.83	4.17
Båda	M	40.50	40	40.43
	SD	5.09		4.65

Föräldrar med högre utbildning.

Ingen	M	43.56	42.13	42.93
	SD	5.14	4.43	4.86
En förälder	M	42.26	40.87	41.60
	SD	5.67	4.72	5.25
Båda föräldrarna	M	39.10	40.64	39.94
	SD	6.39	3.52	5.05

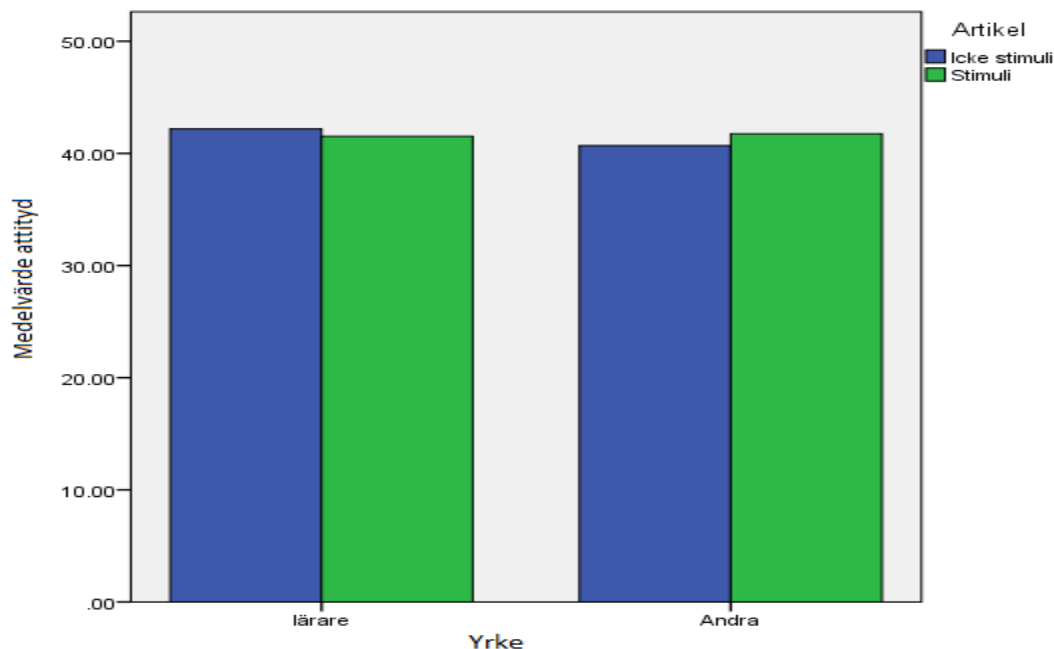
Som man kan se i tabellen så existerar små skillnader mellan alla individuella grupper när man jämför medelvärdet för attityd. Fem grupper har medelvärden som är över 42, medan medelvärdena för de andra grupperna är i ungefär samma dimension. Skillnader i medelvärden i attityd mellan både lärarstudenter och andra grupper och skillnaderna i deras medelvärden mellan de grupper som var del i experimentgruppen (experigr) och de som var i kontrollgruppen (neutrgr) visas i Fig 1. Vidare ANOVA analyser genomfördes för att besvara ett antal frågor som relaterade till den huvudsakliga frågeställningen *Finns det något samband mellan vad media skriver om läraryrket och studenters syn på läraryrket* samt den andra frågan som var *Är lärarstudenter mindre benägna att ta in negativ information om läraryrket från tidningar än andra studenter*. Detta för att kunna få en djupare förståelse för om priming³⁶ samt deafness³⁷ som fenomen existerar. Den första frågan som undersöktes var om det fanns någon skillnad i attityd mellan lärarstudenter och andra studenter. Ingen signifikant skillnad hittades i denna

³⁶ Middleton & Hart, 2014

³⁷ Foskett & Hemsley-Brown, 2009

analys ($F(1,199) = .795, p = .374$). Den andra frågan var om det fanns någon skillnad i attityd mellan lärarstudenter som gjort experimentet och de som bara gjort enkäten. Ingen signifikant skillnad observerades här heller ($F(1,101) = .315, p = .576$).

Fig 1. Medelvärde på attityd för både experimentgruppen och den neutrala gruppen för lärarstudenter samt andra studenter.

Skillnader i medelvärden testades för gruppen Andra studenter som var i experimentgruppen i förhållande till de som enbart fått göra enkäten. Resultaten i den här gruppen indikerade inte heller någon signifikant skillnad ($F(1,96) = 1.53, p = .219$). Den sista körningen för att se om experimentet hade någon effekt var på alla studenter som fått göra experimentet i förhållande till de som enbart fått göra enkäten. Även denna analys visade inga signifikanta skillnader ($F(1,119) = .094, p = .760$). Kön testades för att se om det hade någon effekt på attityden, inga signifikanta skillnader fanns ($F(2,198) = .477, p = .622$). Analys för att se om föräldrars utbildning hade påverkan på attityd gjordes och här hittades ett signifikant resultat ($F(2,198) = 5.966, p = .003$). Resultatet indikerade på ett om mer, desto mindre förhållande. Om båda ens

föräldrar har gått på högskola så är man mer negativt inställd till läraryrket. Det omvända sambandet gällde. Ju mindre utbildning ens föräldrar har desto mer positivt inställd är man till läraryrket. Studenter som inte hade någon förälder med utbildning ($M = 42,93$, $SD = 4,86$) hade en signifikant högre positiv ranking av läraryrket i förhållande till studenter som hade en förälder med utbildning ($M = 41,60$, $SD = 5,25$) samt till de som hade två föräldrar med högre utbildning ($M = 39,94$, $SD = 5,05$). Ytterligare undersökningar gjordes för att se om studenter som hade en eller två lärarföräldrar var mer positivt inställda till läraryrket men inget signifikant resultat fanns ($F(2,198) = ,693$, $p = .501$) Den sista analysen av indexet genomfördes var för att se om frekvensen av tidningsläsande hade någon effekt på studenternas attityd gentemot läraryrket men även här så fann jag inget samband ($F(3,197) = 2,447$, $p = .065$). Analyserna av indexet gav bara ett signifikant resultat och det var att ju högre utbildning ens föräldrar har desto mer negativt inställd är man till läraryrket. Inget stöd fanns för hypotesen om att studenter blir påverkade av vad tidningarna skriver om läraryrket, samt den andra hypotesen om att lärarstudenter skulle vara mindre påverkade av vad tidningarna skriver gentemot andra studenter. För att se om randomiseringen av testgrupperna hade gått rätt till väga, testades det om det fanns någon signifikant skillnad mellan de lärarstudenter som hade gjort experimentet i ålder samt kön mot de som inte gjort experimentet, där fanns ingen skillnad. Samma analys kördes på Andra studenter som gjort experimentet mot de som inte gjort det, även här fanns det ingen skillnad. Sist så testades om det fanns någon skillnad mellan lärarstudenter i ålder och kön i förhållande till gruppen Andra studenter. Även här fanns ingen skillnad.

5.2 Specifika frågor

Tre specifika frågor valdes ut ur frågeformuläret för detaljerad analys. De frågor som användes var Lärare spelar en viktig roll i vårt samhälle, Lärare gör mycket jobb utanför sin arbetstid (rättar prov, förbereder lektioner etc.) och Lärare har ett svårt arbete att utföra. Medelvärdet för lärarstudenter, andra studenter och totalt för dessa tre frågor kan ses nedanför.

Tabell 2. Medelvärdet för Lärare spelar en viktig roll i vårt samhälle, Lärare har ett svårt arbete att utföra och Lärare gör mycket jobb utanför sin arbetstid för grupperna lärarstudenter, andra studenter och totalt för bägge grupperna.

Yrken	Lärare viktigt	Lärare svårt	Lärare prov
Lärarstudenter	M= 6.50 (SD=1.45)	M= 5.02 (SD=1.66)	M= 5.69 (SD=1.52)
Andrastudenter	M= 6.66 (SD= .87)	M= 5.38 (SD=1.47)	M= 5.59 (SD= 1.41)
Totalt	M= 6.58(SD=1.20)	M=5.19 (SD=1.58)	M=5.64 (SD= 1.46)

På den första frågan om Lärare spelade en viktig roll i vårt samhälle, testades det för om det var någon skillnad mellan de som genomfört experimentet samt de som inte genomfört experimentet för alla studenter. Här fanns inget signifikant samband. ($F(1, 199) = .95, p = .44$). När man jämförde samma fråga för enbart lärarstudenter som genomfört experimentet samt de som inte gjort det fanns inte heller något samband. ($F(1, 199) = 1.58, p = .21$). Sist så testades gruppen Andra studenter på samma fråga, inte heller här differentierade svaren mellan de som gjort samt inte gjort experimentet. ($F(1, 101) = .33, p = .57$). Nästa fråga var om Lärare har ett svårt arbete att utföra. Värdena mellan den experimentella samt icke experimentella gruppen för alla studenter visade ingen skillnad ($F(1, 96) = 1.86, p = .18$). Experimentella samt icke experimentella gruppen för lärar-studenter visade ingen skillnad (F

(1, 199) = .05, $p = .82$). Gruppen Andra studenter som testades visade inte heller någon skillnad i värden mellan den experimentella samt icke experimentella gruppen. ($F(1, 101) = .52, p = .47$).

Den tredje frågan som testades var om Lärare gör mycket jobb utanför sin arbetstid (rättar prov, förbereder lektioner etc.). Det fanns ingen skillnad i värden mellan den experimentella samt icke experimentella gruppen för alla studenter ($F(1, 96) = 1.91, p = .17$). Ingen skillnad fanns mellan den experimentella samt icke experimentella gruppen för lärarstudenter ($F(1, 199) = .04, p = .83$). Sist så testades det om artikeln hade någon effekt på om värdena skiftade mellan den experimentella samt icke experimentella gruppen för gruppen Andra studenter, men även de var opåverkade ($F(1, 101) = .14, p = .71$). För att sammanfatta så visade ingen av de testade frågorna någon skillnad på någon av grupperna, oavsett om man var lärarstudent eller ej så hade man en fast ståndpunkt som inte förändrades om man läste artikeln innan man genomfört enkäten.

5.3 Tidningsläsning

I motsats till den forskningen DN³⁸ tog del av så läste de flesta studenterna tidningen på daglig basis alternativt ofta, det var enbart ett fåtal som aldrig eller sällan läste tidningen se Fig 2.

Tidningsläsning	N
Aldrig	4
Sällan	11
Ofta	57
Alltid	129
Totalt	201

Fig 2. Antal studenter som läser dagstidning.

³⁸ Örstadius, Kristoffer, 2013

6. Diskussion

Min grundläggande hypotes var att vad tidningar skriver kommer ha en effekt på studenters syn på läraryrket. För att testa detta lät jag studenter läsa en negativ tidningsartikel om läraryrket och sedan göra en efterföljande enkät. Denna artikel borde ha en påverkan på studenterna att svara mer negativt på frågor om läraryrket i en efterföljande enkät. För att kontrollera för om artikeln hade någon effekt fanns det en kontrollgrupp som fick göra enkäten utan att ha läst artikeln. Genom att se om artikeln påverkade grupperna och gav ett statistiskt signifikant utslag så skulle man kunna se om priming som fenomen existerar.³⁹

Jag ville även testa begreppet deafness vilket innebär att om man är inställd på en karriär är man ovillig att ta in ny information om det yrket som är negativ för en.⁴⁰ För att testa detta hade jag lärarstudenter som fokus, min hypotes var att fastän de läst en negativ artikel skulle de vara ovilliga att ta in informationen från den negativa artikeln, de skulle vara opåverkade i den efterföljande enkäten och svara ungefär som de andra lärarstudenter gjort som inte läst artikeln när de gjorde sin enkät. Då artikeln var särskilt riktad mot läraryrket borde andra studenter som inte läser till lärare vara mer negativt inställda till läraryrket efter att de läst artikeln, eftersom det inte påverkar deras tankar om sin egen karriär som det borde gjort för lärarstudenter.

Jag fann dock inget belägg för min hypotes i efterföljande databearbetning, artikeln hade ingen nämnvärd effekt på någon av grupperna vare sig om det var lärarstudenter eller andra studenter som genomförde enkäten. Det var ingen skillnad mellan lärarstudenter som läst artikeln. Jag fann ett signifikant samband i studien och det var att studenter som hade två föräldrar som var högskoleutbildade var mer negativt inställda till läraryrket. Detta går i linje med Bertilssons studie gjord på lärarstudenter, de vars föräldrar har gått en högskoleutbildning undviker i stor grad lärarprogrammet.⁴¹

³⁹ Middleton & Hart, 2014

⁴⁰ Foskett & Hemsley-Brown, 2009

⁴¹ Bertilsson, 2009

Slutsatsen jag drar från min studie är att vad tidningar skriver som förklaringsfaktor inte är så stor. Mitt resultat går mer i linje med dagordningsteorin. Enligt dagordningsteorin så är det inte vad tidningarna skriver som kommer att påverka vad man tänker om ett ämne, utan att man kommer att prata om det.⁴² Det finns kanske andra faktorer som påverkar studenter mer i deras tankar om läraryrket, som egna erfarenheter av skolan eller föräldrars tankar om skolan? Utgår man ifrån Foskett och Hemsley - Browns teoribildning skulle det kunna vara så att studenternas *contracted images* d.v.s. deras egna upplevelser av sin skolgång är en betydligt starkare faktor gällande deras syn på läraryrket än den informationen de fick från att ha läst en artikel.⁴³ Mitt resultat går dock emot både Hart och Wiliamssons fynd som stödjer priming som fenomen, även fast de själva varit tveksamma till priming som fenomen.⁴⁴

6.1 Betydelse för läraryrket

Hur lärarstudenter samt andra studenter påverkas av vad tidningarna skriver är relevant för läraryrket i sin helhet då det alltid kommer att finnas ett behov av lärare. Om tidningars påverkan är stor bör lärarutbildningen vara medveten om detta faktum och försöka överkomma de hinder som det kan innebära i form av rekrytering och kvarhållande av lärare som tvekar i sitt yrkesval. I det här fallet fanns inget stöd för att tidningarna påverkar studenterna i endera riktning, men det här är enbart en liten studie, och man kan inte veta vilka resultat andra studier finner i framtiden.

6.2 Studiebegränsningar

Jag ville testa en hypotes som i annan liknande forskning fått stöd. Detta kan innebära att min studie på många punkter inte räckte till för att stödja min hypotes. I följande del så går jag igenom svagheter jag själv funnit i min metod.

⁴² McComb, Maxwell, 2006

⁴³ Foskett & Hemsley-Brown, 2009

⁴⁴ Middleton & Hart, 2014

6.2.1 Urval

Jag valde att genomföra enkäten på lärarstudenter och använde mig främst av studenter från sociologiska institutionen som kontrollgrupp för att säkerställa att det var ungefär samma ratio gällande kön i grupperna. Hade jag valt en annan kontrollgrupp, ta juridikstudenter som exempel så kunde resultatet ha blivit annorlunda. Hur många som gjorde enkäten kan vara en faktor, små tendenser kanske inte kunde uppfattas med det antal personer jag hade i mitt experiment. Om fler gjorde enkäten kanske ett annat resultat hade kommit fram. Platsen som enkäten genomfördes på kan även det påverka för. Enkäten genomfördes i en offentlig miljö med mycket ljud omkring och det var studenter som själva hade arbeten de jobbade med som genomförde den. Det kan ha varit så att de inte läste igenom artikeln ordentligt och tog till sig vad som stod igenom den utan bara skummade igenom den vilket kan ha gjort att de inte reflekterade över vad som stod i artikeln, när de genomförde enkäten.

6.2.2 Enkäten.

Även fast jag genomförde en första kontrollenkät märktes det under den riktiga enkätinsamlingen samt under själva databearbetningen att det fanns vissa problem med enkäten. Jag använde mig av Likertskalor från 1-7 för att låta studenter gradera om de höll med eller ej. På första frågan "Lärare är viktiga för samhället" innebar siffran 1 att man höll med fullständigt och 7 att man inte höll med alls. När indexet räknades ihop hade 3 lärarstudenter graderat "Lärare är viktiga för samhället" med poängen 7 vilket innebar att de inte höll med alls.

Detta är mina egna spekulationer men jag tror inte att en person som själv väljer att bli lärare anser att yrket inte alls är viktigt, utan det bör ha varit så att de höll med till fullo men misstog graderingsskalan. Jag valde ändå att föra in deras svar utifrån hur de svarat på enkäten och inte hur jag tolkat dem. Detta kan ha påverkat hur resultatet blev i slutändan. Jag hade även i enkäten ändrat ordningen på frågorna så att på andra sidan i enkäten så var 7 att man höll med fullständigt och 1 att man inte höll med alls dvs. vice versa från första sidan.

Detta för att se att studenterna var uppmärksamma när de genomförde enkäten och inte bara kryssade för den snabbt för att bli klara.⁴⁵ Flertalet personer påpekade denna rockad efter att de genomfört enkäten och detta kan vara en möjlig faktor som påverkat resultatet då vissa kan ha missat detta. Samtidigt så var det som sagt många som påpekade detta vilket kan innebära att det största flertalet var fokuserade och la ner tanke på enkäten när de genomförde den. Hade enkäten skett i en miljö där jag kunnat återkoppla till studenterna och fråga dem i lugn och ro i efterhand kunde vissa oklarheter ha lösts. Det var 4 personer som hade missat att fylla i baksidan av enkäten vilket indikerar att enkäten borde ha haft en till sida med frågor istället för att ha de sista frågorna på baksidan alternativt att jag haft en pil nere i hörnet där det stod v.g.v. vänligen vänd för att uppmärksamma deltagarna att enkäten inte var slut än.

Vilka frågor som fick vara med i den färdiga enkäten kan ifrågasättas. Som jag tidigare nämnt så gjordes ett urval av mig där jag prioriterade att frågorna skulle vara fria från moraliserande om hur lärare är. Jag kunde även valt att göra alla frågor själv men jag ville säkerställa mig om att det var frågor som var lättförståeliga som användes i enkäten för att undvika att de misstolkades. Om de frågor som mer handlade om lärares karaktär fått vara kvar i enkäten hade det kunnat ge ett annat utslag, tankar om att lärares löner är svaga har det varit mycket skrivelser om i tidningarna och en artikel lär inte förändra grundsynen på det hos en person. Däremot borde en negativ artikel kunna påverka ens svar på en fråga som ”lärare arbetar med ärlighet och integritet i alla delar av sitt arbete” alternativt ”lärare jobbar alltid för att uppnå den högsta standarden av professionalism i sitt arbete” (strukna frågor).

6.2.3 Val av metod

Frågor jag ställt mig nu i efterhand är om det är experimentet i sig som är illa underbyggt och borde skrotats helt eller om det fanns andra påverkande faktorer. Var tidningsartikeln ett tillräcklig stimuli för att påverka studenterna eller ej. Jag läste igenom flertalet artiklar och försökte välja ut en artikel som hade en negativ vinkling gentemot läraryrket men som kändes

⁴⁵ Esaiasson et al, 2007

trovärdig och politiskt ofärgad men jag kanske borde ha valt en annan artikel för att få en större ”priming-effekt”.⁴⁶

Experimentet kunde ha utformats på ett annat sätt eller så kunde en annan metod varit mer relevant för min frågeställning. Med facit i hand kunde jag istället ha valt att fokusera på en annan metod istället, jag kunde genomfört intervjuer med lärarstudenter om vad de tror påverkat dem mest i deras val till att bli lärare och där ha ett särskilt fokus på medias påverkan etc. I flertalet fall så framkommer det dock att flertalet individer är omedvetna om deras val av karriär.⁴⁷ Det egentliga skälet till vad som påverkar dem eller ej kanske inte hade kommit fram under en intervju. Därför känner jag ändå att även om jag inte fick ett signifikant samband förutom på variabeln förälder med högskoleutbildning så var det intressant att undersöka frågan.

6.2.4 Resultat

I resultatdelen valde jag att inte använda mig av vilken tidning som individer läste då jag inte fann något signifikant samband mellan de som läste tidningen ofta och de som inte läste tidningen alls vilket gjorde den delen av enkäten överflödig. Detta borde jag ha tänkt alternativt vetat i förhand men läxa lärd.

7. Vidare forskning

Då jag i mitt experiment inte fann något signifikant resultat gällande medias påverkan kan det här vara en del av forskningen som inte bör läggas så stor vikt vid, att det inte fanns så mycket tidigare forskning inom ämnet medias påverkan på valet att bli lärare kan vara en indikator på att fler varit inne på samma spår men övergett det. Annan forskning har dock funnit belägg för att ”priming”⁴⁸ samt ”deafness”⁴⁹ som fenomen existerar. Det kan vara så att skolan är en svårpåverkad faktor, det skulle vara intressant att genomföra experimentet på en annan

⁴⁶ Chandler, Daniel & Munday, Rod, 2011

⁴⁷ Bright, E.H. et al, 2005

⁴⁸ Chandler, Daniel & Munday, Rod, 2011

⁴⁹ Foskett & Hemsley-Brown, 2009

yrkesgrupp som inte lika många personer kommit i kontakt med på daglig basis i sitt liv t.ex. politiker och se om grupperna svarar olika.

8. Sammanfattning

Då jag fann vad jag uppfattade som ett hål i litteraturen om medias påverkan på lärarstudenter hoppades jag tillföra ny kunskap till forskningen. Mina två hypoteser om att en negativ tidningsartikel skulle påverka studenter att svara negativt i en efterföljande enkät samt att lärarstudenter skulle vara mindre påverkade av en negativ tidningsartikel än andra studenter, blev dock motbevisade. Både på indexnivå samt nere på specifika frågor. Om jag funnit ett signifikant resultat hade det varit en spännande tillförsel till tidigare forskning. Skulle någon vilja upprepa studien, borde begränsningar som diskuterades i denna studie tas i beaktande, en större grupp studenter borde användas för att se om det kan stärka min teori om ett samband mellan media och studenters syn på läraryrket.

8. Litteratur

Aggrell, Alexander *Personalen i kris på Östratornsskolan*, Sydsvenskan, 10 december 2014, Tillgänglig: <http://www.sydsvenskan.se/lund/personalen-i-krispa-ostratornsskolan/> (hämtad 2014/12/13)

Asp, Kent, *Mäktiga massmedier – studier i politisk opinionsbildning*, Stockholm: Akademilitteratur, 1986

Bertilsson, Emil, *Lärarstudenterna, förändring i rekryteringen under perioden 1977-2007*, I Praktiske grunde, S19-42, Hexis forum for samfundsvidenskabelig forskning, 2009

Bright, Jim E.H. Pryor, Robert. Wilkenfield, Sharon. Earl, Joanna, *The role of social context and serendipitous events in career decision making*. International Journal for Educational and vocational guidance, (2005) 5:19–36

Chandler, Daniel & Munday, Rod, *A dictionary of media and communication*, 1 ed., Oxford University Press, Oxford, 2011

Eriksson, Kristina, *Konstruktionen av läraren i media. En studie av skoldebatten kring Zarembas artikelserie "hem till skolan" i Dagens nyheter*, Kand.-uppsats, Uppsala universitet: Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier, 2012

Eriksson, Robert & Jonsson, Jan O, *Sorteringen i skolan, studier av snedrekrytering och utbildningens konsekvenser*, Carlssons, 1994

Esaiasson, Peter, Gilljam Mikael, Oscarsson Henrik, Wängnerud, Lena, *Metodpraktikan, Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Norstedts Juridik, 2007

Foskett, Nicholas H & Hemsley-Brown, Jane, *Invisibility, perceptions and image: mapping the career choice landscape*, Research in post-compulsory education, (1999) 4:233-248

<http://www.teachingcouncil.ie/fileupload/Research/Commissioned%20Research/surveyresults23feb201074787583.pdf> (hämtad 2014/11/20)

McCombs, Maxwell, *Makten över dagordningen – om medierna, politiken och opinionsbildningen*, Stockholm, SNS förlag, 2006

Nilsson, R. & Nordahl, L. *Varför söker män till socionomutbildningen? En undersökning vid Malmö högskola utifrån kulturellt kapital och hegemonisk maskulinitet*, Kandidatuppsats, Malmö Högskola: Hälsa och samhälle, enheten för socialt arbete, 2006

Örstadius, Kristofer, *Nästan vem som helst kan bli lärare*, *Dagens Nyheter*, 3 februari 2013, Tillgänglig: <http://www.dn.se/nyheter/sverige/nastan-vem-som-helst-kan-bli-larare>. (hämtad 2014-12-10)

Osignerad ledare, *Läraren i huvudrollen*, *Dagens Nyheter*, 11 november 2014, Tillgänglig: <http://www.dn.se/ledare/huvudledare/lararen-i-huvudrollen/>, (hämtad 2014-12-10)

Watt, Helen & Richardson, Paul W, *Motivational factors influencing teaching as a career choice: development and validation of the FIT-choice scale. Journal of Experimental Education*, (2007) 75 3:167–20

Wiklund, Kristina, *Kunskapens fanbärare, den goda läraren som diskursiv konstruktion på en mediearena*, Örebro studies in education 17, Örebro Universitet, 2006

Zaller, John, *The nature and origins of mass opinion*, Cambridge Univ. Press, Cambridge, 1992

9. Bilagor

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Denna undersökning ingår i ett examensarbete på lärarprogrammet med inriktning mot samhällskunskap. I min studie vill jag undersöka studenters syn på läraryrket. Jag skulle vara väldigt tacksam om du valde att ställa upp och göra den här korta enkäten med frågor om lärares arbetssituation. Själva enkäten består av frågor som du ska skatta på en skala som går från *håller inte med alls* till *håller med fullständigt*. Kryssa för det svarsalternativet du håller med mest om. I slutet finns det några kortare frågor om kön och utbildning. Dina svar är anonyma. Om du har några frågor gällande studien är du varmt välkommen att kontakta mig på gusgoranni@student.gu.se

Vänliga hälsningar Nils Göransson.

Håller med
fullständigt
1

2

3

4

5

6

Håller inte
med alls.
7

1.

Lärare spelar en viktig
roll i vårt samhälle.

2.

Majoriteten av lärare
är experter i sitt
ämne.

3.

Lärare har tillräckligt
med resurser för att
kunna utföra sitt
arbete.

4

Lärare gör mycket
jobb utanför sin
arbetstid (Rättar prov,
förbereder lektioner,
etc.)

Håller inte
med alls.

2

3

4

5

6

Håller med
fullständigt.

7

1

5.

Lärare kan hållas
ansvariga för kvalitén
på deras jobb.

6.

Lärare är välbetalda.

7.

Lärare har ett svårt
arbete att utföra.

8.

Lärare får mycket
press utifrån.

9-

Majoriteten av lärare
trivs med sitt jobb.

Ålder:

Man Kvinna Annat

Någon av mina föräldrar är lärare:

En Båda Ingen

Någon av mina föräldrar har en högskoleutbildning:

En Båda Ingen

Vilket program går du:

Hur ofta läser du en dagstidning t.ex. DN, SvD, Aftonbladet eller dylikt? Kan vara på internet eller i tryckt format.

Varje dag 1-3 gånger i veckan 2 gånger i månaden eller färre Aldrig

Om du läser någon tidning, vilken är det? Du kan kryssa för flera alternativ.

Aftonbladet

Dagens Nyheter

Expressen

Göteborgs Posten

Metro

Svenska Dagbladet

Annan tidning

Tack för din medverkan!

SKOLA

Pernilla Olshed Bodstedt är en av de lärare på Östratornskolan som nu sagt upp sig. Till höger läraren och skyddsombudet Sara Lundin.

"Vi gör insatser för dem som mår dåligt"

LUND

Vi negligerar inte detta, säger Mats Jönsson, chef för barn- och skolförvaltning Lunds stad.

Vi stöttar de lärare som mår dåligt och behöver stöd. På skolområdeschefens initiativ är företagshälsovården inkopplad och erbjuder extra hälsoundersökningar och stöd.

I personalens skrivelse sägs att företagshälsovården kopplats in på personalens begäran.

Mats Jönsson beklagar att personal på Östratornskolan mår dåligt.

Men bilden du ger, att alla i 1-6-personalen skickar den signalen, stämmer inte. En ganska stor grupp inom klasserna 1-6 på skolan trivs och mår bra. Att personal upplever att de inte fått information har inte nått mig. Det ska de naturligtvis ha.

Mats Jönsson känner till personalens missnöje över att F-9-organisationen inte behålls.

En del är stressade och mår inte bra av övergången och somliga får byta arbetsplats. Förändring är jobbigt emellanåt, särskilt när något man tyckt fungerat bra brutits upp. Men jag tror att man kommer att känna att det blir rätt bra när vi landat i det nya.

Övergången till klass 4-9-modellen införs nu successivt, genom att man inte fyller på med nya förskoleklassbarn på Östratornskolan.

Det är olyckligt att detta sker samtidigt med ombyggnad och omflyttning på grund av fuktskador, påpekar Mats Jönsson.

Föräldragruppen i Östratornskolans skolkonferens har velat ha ett möte om skolans framtid före jul. Men beskedet från förvaltningen har varit att det får vänta till i januari då en ny rektor och en ny skolområdeschef har tillträtt.

När denna intervju gjordes hade Mats Jönsson inte svarat på personalens skrivelse.

Huvuddelen i svaret kommer att bli att mycket ligger på rektor och skolområdeschef när det gäller att ge stöd till personalen och se till att vi kan vända den här trenden.

ALEXANDER AGRELL
alexander.agrell@sydsvenskans.se

Personalen i kris på Östratornskolan

LUND

Personal på Östratornskolan är stressad och mår dåligt.

Lärare på låg- och mellanstadiet sjuk-skriver sig eller slutar. Detta går ut över undervisningen och eleverna.

Nu har en skrivelse om situationen skickats från Östratornskolans 1-6-personal till skolområdeschefen, fackförbund och Mats Jönsson, chef på barn- och skolförvaltning Lunds stad.

Detta är förfärligt! säger en förälder som spontant ringer Sydsvenskans.

Något måste hända. Man ser på lärarna hur dåligt de mår och detta handlar ju också om våra barns framtid.

Läraren Sara Lundin är skyddsombud och representant för Lärarförbundet på skolan.

Den stora problematiken för oss har varit de hastiga förändringarna, som vi inte fått ordentlig information om på förhand, och försämringen av undervisningen, säger Sara Lundin.

I botten finns beslutet att göra om Östratornskolan från en skola för alla

grundskolenivåer till en 4-9-skola. Nivåerna F-3 ska efter hand försvinna härifrån. I sin skrivelse betonar personalen äsikten att det bästa vore att behålla F-9-modellen här, eftersom den ger goda resultat vad gäller trygga grupper och måluppfyllelse.

Redan när man började prata om denna förändring för två år sedan efterlyste jag en beredskap inför psykosociala förändringar, omorganisation och nedmontering av arbetsplatser, berättar Sara Lundin.

Jag ställde frågan till representanter för förvaltningen och skollnedningen. Men jag har fortfarande inte fått något svar.

Flera rockader med vikarier på rektorsposten har gjort läget än mer instabilt. Liksom omflyttningar på grund av fuktproblem.

Fyra lärare på 1-6 har slutat, på grund av situationen. Andra är sjukskrivna, säger Sara Lundin.

Stressen har byggts upp under flera år och det har blivit ett hälsoproblem för många att jobba kvar. Detta är också en stående punkt på skyddsrollen, så situationen kan inte komma som en överraskning för någon någonstans.

Den upprörda föräldern, som vill vara anonym, har just fått ett mejl om att en lärare till ett av barnen säger upp sig.

Eventuellt tänker de tydligen sätta ihop två klasser till en, för att spara. Vi har hört att de ska säga upp en lärare i varje arbetslag.

Jag vet att lärarna har mejlat och försökt nå politiker och skollnedning, men inte fått gehör. Den här skolan har varit så bra, men lärarna har inte fått stöttning av någon.

En annan förälder, Ulrika White, med två barn på skolan, berättar om uppskattade lärare och en kaosartad situation.

Det verkar aldrig fin-

"Detta är förfärligt!"

En förälder om situationen på Östratornskolan.

nas information uppifrån om hur saker ska bli. Frågor som ställs på skolkonferensen får inga svar, lärare och rektor har inga besked. Informationen till föräldrarna är under all kritik.

Bägge huvudlärarna i klassen där ett av Ulrika Whites barn går har sagt upp sig till årsskiftet.

Klassen har haft en fantastisk assistent, men han fick aldrig besked om ifall han fick fortsätta till våren, inte förrän han redan tagit ett annat jobb.

Sara Lundin förstärker bilden av att personalen inte har känt sig lyssnad på eller respekterad av barn- och skolförvaltningen.

Vi har fått tillskott av nya fjärdeklasser från Munspelet. Det är roligt, men flytten har inte varit välplanerad från förvaltningens sida. Här har blivit trängre och trängre.

TEXT: ALEXANDER AGRELL
alexander.agrell@sydsvenskans.se

FOTO: HÅKAN RÖJDER
hakan.rojder@sydsvenskans.se